

програми в межах DOMANI та за її межами, а також легкий доступ до неї для викладачів та студентів буде забезпечено завдяки електронному навчанню DOMANI. Модулі, орієнтовані на виклики, включатимуть програми та набори матеріалів для хакатонів та викликів, спрямованих на вирішення критичних проблем реального життя (наприклад, управління мережами збереження біорізноманіття, сільськогосподарськими угіддями та міськими просторами, пошкодженими внаслідок воєнних дій). Зусилля з розробки навчальних програм та створення навчальних матеріалів будуть підтримуватися через взаємодію з ЄС та між установами за допомогою навчальних заходів, консультаційних візитів, спільної роботи над курсами та контролю якості всіх матеріалів.

Funded by the
European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or Erasmus+. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

РОЗВИТОК ТУРИЗМУ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ ЯК АКТИВАТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б., Майка О.Ю.

zast.lesia@gmail.com zast@ukr.net

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

The development of tourism in protected areas is considered as an important factor in the sustainable development of territorial communities. It highlights the economic, social and environmental benefits that ecotourism provides, in particular through examples from South Africa, New Zealand and Chile. Particular attention is paid to the need for a balanced approach to tourism development, which takes into account environmental constraints and the needs of local residents. Cooperation between communities, government agencies and business is key to success.

Key words: *protected areas, sustainable development, tourism, ecotourism.*

Туризм на природоохоронних територіях має величезний потенціал для сталого розвитку територіальних громад. Природоохоронні зони, такі як національні парки, резервати та інші охоронювані території, не лише зберігають біорізноманіття, але й стають важливими центрами для розвитку екологічного та культурного туризму. Це, в свою чергу, сприяє економічному зростанню, соціальному розвитку та збереженню природних ресурсів.

По-перше, розвиток туризму на природоохоронних територіях може стати джерелом доходу для місцевих громад. Туристи, які відвідують ці території, витрачають кошти на проживання, харчування, екскурсії та сувеніри. Це створює нові робочі місця та підтримує місцеві підприємства, такі як готелі, ресторани та магазини. Залучення туристів також стимулює розвиток інфраструктури, що позитивно впливає на якість життя місцевих жителів.

По-друге, екологічний туризм сприяє підвищенню обізнаності про важливість збереження природних ресурсів. Освіта та інформаційні програми для туристів можуть допомогти сформуванню відповідального ставлення до природи. Місцеві громади можуть проводити екологічні заходи, такі як організація туристичних маршрутів, проведення майстер-класів з традиційних ремесел або екологічних акцій, що залучають туристів та формують у них повагу до природи.

По-третє, сталий туризм на природоохоронних територіях може сприяти розвитку культурної спадщини. Місцеві громади мають можливість демонструвати свою культуру, традиції та звичаї, залучаючи туристів до участі в культурних заходах. Це не лише зберігає культурну спадщину, але й сприяє зміцненню соціальних зв'язків у громадах.

Однак, розвиток туризму на природоохоронних територіях має бути збалансованим та відповідальним. Необхідно враховувати екологічні обмеження та потенційний вплив на навколишнє середовище. Важливо встановити правила та норми, які б регулювали кількість туристів, що можуть відвідувати певні території, а також забезпечували збереження природних ресурсів.

Прикладом успішного розвитку туризму на природоохоронних територіях є національний парк Крюгер у Південній Африці. Цей парк не лише приваблює туристів зі всього світу своїм багатством дикої природи, але й забезпечує значні доходи для місцевих громад. Частина прибутків від парку йде на розвиток інфраструктури та соціальних програм для місцевих жителів, що сприяє покращенню їхнього життя.

В іншому регіоні, наприклад, у Новій Зеландії, національний парк Фіордленд став популярним місцем для екологічного туризму. Тут розвиваються програми, що залучають туристів до участі в охороні навколишнього середовища, такі як волонтерські проекти з відновлення природних екосистем. Це не лише підвищує обізнаність про екологічні проблеми, але й надає можливість місцевим громадам отримувати додаткові доходи.

На прикладі національного парку Torres del Paine в Чилі можна побачити, як сталий туризм може підтримувати місцеву економіку. Туристи, які відвідують цей парк, не лише насолоджуються його красою, але й активно підтримують місцевий бізнес, купуючи продукти та послуги, що забезпечує робочі місця для місцевих жителів.

Успішний розвиток туризму на природоохоронних територіях потребує співпраці між місцевими громадами, державними органами, неурядовими організаціями та бізнесом. Спільна робота над проектами, які сприяють сталому розвитку, може призвести до створення нових можливостей для громади та збереження природних ресурсів.

Таким чином, розвиток туризму на природоохоронних територіях є важливим інструментом для сталого розвитку територіальних громад. Це не лише економічний, але й соціальний та екологічний процес, який може принести користь як місцевим жителям, так і природі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991. №41. С. 546.
2. Заповідна справа в Україні: навч. посіб. За заг.ред М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. Київ: Географіка, 2003. 306 с.
3. Мальська М. Світовий досвід розвитку туризму. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 244 с.
4. Царик Л., Ковальчук І., Царик П., Кузик І. Природоохоронні стандарти ЄС – національні і регіональні реалії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Геологія. Географія. Екологія»*, 2023. Вип. 59. С. 329-339.
5. Царик Л., Царик П., Кузик І. Заповідність територіальних громад – шлях до сталого розвитку (на матеріалах Тернопільської міської територіальної громади). *Science, Technology, and Society in the 21st Century: Proceedings of the International Scientific Conference*. Amsterdam, Netherlands, 2025. С. 66-70.
6. Царик Л., Царик П., Кузик І. Міські територіальні громади: пошук оптимальних рішень у природокористуванні. *Вісник Тернопільського відділу УГТ*. 2024. №8. С. 31-34.